

Republika Hrvatska osnovala je Agenciju za zaštitu osobnih podataka te donijela zakone za reguliranje zaštite osobnih podataka i privatnosti:

- » Zakon o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03)
- » Zakon o dopunama Zakona o zaštiti osobnih podataka (NN 118/06)
- » Uredba o načinu vođenja i obrascu evidencije o zbirkama osobnih podataka (NN 105/04)
- » Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti osobnih podataka (NN 41/08)
- » Uredba o načinu pohranjivanja i posebnim mjerama tehničke zaštite posebnih kategorija osobnih podataka (NN139/04)
- » Zakon o informacijskoj sigurnosti (NN 79/07)
- » Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 172/03)
- » Konvencija o računalnom kriminalu (NN 09/02)

Agencija za zaštitu osobnih podataka je tijelo javne vlasti koje nadzire obradu osobnih podataka kod voditelja zbirki na području Republike Hrvatske. Temeljem Zakona o zaštiti osobnih podataka (NN103/03) svaka osoba čiji se osobni podaci prikupljaju i obrađuju ima temeljem Ustava Republike Hrvatske pravo na zaštitu tih podataka. Ključnu ulogu u izvršenju zakonskih zahtjeva vezanih uz zaštitu osobnih podataka imaju voditelji zbirki osobnih podataka. Radi se o pravnim ili fizičkim osobama koje prikupljaju i obrađuju osobne podatke i obavezne su ustvrditi pravni temelj, svrhu i način obrade.

PIŠE: *Željko Popović*
FOTO: *Maja Carić*

Gdje je granica?

Deklaracija UN i Povelja EU o temeljnim ljudskim pravima definiraju privatnost kao jedno od ljudskih prava. U modernim i uređenim demokracijama definicija privatnosti obuhvaća neotuđivo pravo odrediti se glede korištenja naših podataka, s obzirom na permanentan rast narušavanja sigurnosti i prevara na mreži. Svatko od nas mora se zapitati gdje je granica informacijske privatnosti i gdje počinje zaštita osobnih podataka.

Korisnici, poduzeća i državne ustanove sve se više brinu o zaštiti privatnosti pojedinaca. Prema anketama provedenim u EU, gotovo dvije trećine građana brine se zbog stavljanja svojih osobnih podataka na Internet, boji se mogućih zlouporaba svojih osobnih podataka pri *on line* kupnji, kao i raznolikih drugih zlouporaba. Sve ovo, ali i još neke odlike modernoga informacijskog društva, rezultirale su problemom zaštite privatnosti. Riječ je o jednom od temeljnih ljudskih prava koje mora biti djelotvorno zaštićeno pozitivnom zakonskom regulativom. Istodobno, i svaki korisnik modernih informacijskih tehnologija mora biti svjestan potencijalnih mogućnosti zadiranja u njegovu privatnost.

Tehnološki razvoj i nove informacijsko-komunikacijske usluge kontinuirano povećavaju zahtjeve za reguliranjem odnosa, sigurnost i zaštitu privatnosti. Korištenje Interneta i elektroničkih servisa dovodi do novih oblika rizika i sukladno tome zahtjeva primjerenu vrstu zaštite u digitaliziranom svijetu. To su oblici regulative, normiranja i zaštite video-nadzora, kartičnog poslovanja, bankomata, POS-ova, Interneta, mobilnih komunikacija i drugog. Digitalizirani osobni podaci lakše su dostupni sofisticiranim oblicima zloupotrebe.

Jedno od osnovnih ne samo pravnih, već i etičkih pitanja je pitanje zaštite podataka pod kojim se uglavnom misli na zaštitu osobne privatnosti. Privatnost podrazumijeva pravo pojedinca, grupe ili ustanove da odluči "kada", "kako" i "u kojoj mjeri" podaci koji se na njih odnose trebaju biti dostavljeni drugima. Spoznaja da velike banke podataka koje sadrže informacije o pojedincima, zahvaljujući računalnoj tehnologiji vezanoj putem Interneta mogu biti zloupotrebljavane (kako od strane državnih i javnih institucija, tako i od privatnih kompanija, banaka, pa čak i pojedinaca) rezultirala je početkom sedamdesetih godina pravnom regulacijom

zaštite podataka pohranjenih u različitim bazama podataka. U digitalnom vidu komunikacije, kakav nudi Internet, treba imati na umu da su se prvo razvile tehnologije prijenosa različitih vidova poruka, a tek znatno kasnije i ekvivalenti zaštitnih mehanizama, što je u praksi dovelo do neželjenih, a prilično čestih, slučajeva narušavanja prava privatnosti i sigurnosti u međusobnom komuniciranju. To dovodi u pitanje i status Interneta kao globalne komunikacijske infrastrukture.

Novi razvoj i postignuća u telekomunikacijama doveli su do velikih promjena u životu i komunikaciji među ljudima. Pretjerana zakonska ograničenja osim sprječavanja nepoželjnog, mogu i sputavati i onemogućavati željeni informacijski razvoj i slobodnu razmjenu podataka. Na taj način stalne tehnološke inovacije, raznolikost i dinamičnost tog promjenljivog svijeta neočekivano i lako pretvaraju propisana ograničenja u suviše, pa i štetne mjere. Takav razvoj prate i novi oblici zadiranja u privatnost, pa se problemi njezine zaštite pomiču sve više od tjelesne i prostorne informacijske i komunikacijske privatnosti.